

ролі російської інтелігенції у післяреволюційний час. Автор статті аналізує одне з важливіших завдань Булгакова – відобразити зв'язок часів, плин історії, зміни у сучасному житті в невеликому за обсягом творі.

Ключові слова: М.О.Булгаков, хронотоп, час, простір, "мала проза", жанр.

Summary. The peculiarity of chronotop in "The Notes on the Cuffs" by M.Bulgakov is considered in the article. It is noted that chronotop plays the important role in the revelation of the theme of Russian intelligentsia's destiny in the postrevolutionary time. The author of the article analyses one of Bulgakov's important aids – to show in the little book the time's relations, historical events, changes in the contemporary life.

Key words: M.A.Bulgakov, chronotop, time, space, "short prose", genre.

УДК 821.111-1.09

Лівіцька О.В.

СПЕЦИФІКА ЕПІТЕТНОЇ СИСТЕМИ "OLD POSSUM'S BOOK OF PRACTICAL CATS": СПРОБА КЛАСИФІКАЦІЇ

Творчість Т. Еліота є однією з незаперечних поетичних вершин не лише англомовної літератури, але й всесвітньої літератури ХХ ст. Із часів першої світової війни до п'ятидесятих років минулого ст. він був одноособовим володарем "модерністської" літератури. Ім'я Т. Еліота заслужено ставлять в один ряд з іменами видатних поетів ХХ ст.: П. Валері, У. Йейтса, П. Клоделя, Е. Паунда, Р. Рільке та інших. Якщо на початку ХХ ст. Т. Еліот вважався експериментатором в області англійського вірша, творцем авангардного мистецтва, то із середини 1940-х р. він стає визнаним метром англомовної поезії. В 1948 р. йому була присуджена нобелівська премія. "Головна причина й дотепер неослабного інтересу до Т. Еліота в тому, що він великий новатор англійської поезії, стилістичний революціонер" [2, 86].

До цього часу англомовний поетичний світ виявився розколотий у співвідношенні три до одного: три чверті віршотворців практикували "під Еліота" чи з оглядкою на теоретичні положення, висунуті ним в есеїстиці; четверта чверть замислила й почала бунт проти еліотівської поезії й, головне, еліотівської поетики. Однак нової поетичної революції так і не відбулося. Воно й не дивно: Т. Еліот створив не лише вірші й поеми, але й визначив своєрідний канон поезії високого ґатунку.

Художня спадщина Т. Еліота стала органічною ланкою, що поєднувала різноманітні явища в світовому літературному процесі. Сентизована поезія Т. Еліота стала оригінальним втіленням змісто-формальних особливостей. "На відміну від романтиків Т. Еліот не звільнює емоції, а тікає від них. Т. Еліот створював деперсоналізовану поезію, в якій немає образу індивідуалізованої особистості" [7, 432]. Найбільше Т. Еліота приваблювали такі стильові якості поетичного мовлення: строгість, точність, образність у поєднанні з чіткістю ритмічної організації, насамперед, віршованої організації. Т. Еліот виділив і намагався органічно поєднати здобутки трьох поетичних традицій – метафізичну, класичну та символістську. Поетика творів Т. Еліота будувалась на своєрідному принципі злиття різних видів мистецтв, серед яких він найперше виділяв музику, живопис та кінематограф.

Т. Еліот віддавав перевагу формальному підходу в тлумаченні літературних творів. Т. Еліот виокремив та розвинув принцип відмови від розгляду художнього твору в необхідних зв'язках з особистістю письменника, його біографією. "На думку Т. Еліота твір існує незалежно від автора, твір є автономним і являє собою самостійну цінність" [7, 433]. Ці теоретичні положення були щільно пов'язані з художньою практикою Т. Еліота.

З усього написаного Т. Еліотом найбільшу художню привабливість зберігають його поетичні твори. Саме поетичні твори Т. Еліота є досить вражаючими в аспекті художньо-формальних прикмет та творчої унікальності. Для найбільшого метафізичного поета новітнього часу поезія – це не прекраснодушна доброта, що відкривається людині в її зіткненні зі світом, але "інтимне таїнство реальності", що виявляється в надрах авторського "я" [11, 5]. Елітарна, часом езотерична, поезія Т. Еліота стала настільки популярною, що нею відверто захоплювалася кожна людина, яка більшою чи меншою мірою здатна до самоосмислення, рефлексії, трансцендентуванню, потрясінню.

Т. Еліот доклав значних зусиль до того, щоб відвести поезії чільне місце, відділити від неї те, що стосується саме поезії, а не філософії, релігії, політиці тощо. Т. Еліот часто виловлювався з приводу вдячності критикові, що може переконати поета подивитися на те, на що звичайна людина раніше ніколи не звертала уваги або дивилася тільки очима, затуманеними забобонами. Таке прагнення можемо вважати загальним для модерністської літератури, що й знайшло своє визначення через поняття "одивнення" [10].

Звідси випливало й програмне завдання, яке Т. Еліот прагнув реалізувати в поетичних творах. Це завдання зводилось до того, щоб зуміти розвертати людей обличчям одне до одного, а потім залишати їх наодинці для інтенсивних міркувань та пошуків істини. Поетичні твори Т. Еліота виконують поставлені завдання дуже сумлінно, коли в результаті знайомства з ними читач залишається з Т. Еліотом саме наодинці. В такому стані читач немає що сказати про поезію, крім того, що це дуже гарні словесні вироби

Кожне слово, кожний образ, кожна метафора – ціле нашарування: філософій, релігій, етик і одночасно – правд життя з усіма його неприємними й вульгарними ознаками. Тут необхідне навіть не дешифрування, як у випадках прочитання Дж. Джойса, а здатність поринути в цей круто заварений інтелектуальний світ, насититися цією довершеністю поетичних творів Т. Еліота.

Нескінченні нашарування натяків, недоводок, ремінісценцій, відкриті й замасковані цитати, дуже складна система посилань, ретельна імітація різних поетичних технік, віртуозні асоціації, поліфілософські метафори, парафрази, речитативи, алітерації, асонанси, розширені види рим, змішання аргю й сакральних текстів, збільшена до крайніх меж сугестивність слова – ось з якого матеріалу "зроблені" вірші Т. Еліота. При всьому цьому – рідкісна органічність, надзвичайна глибина, зв'язок із традицією.

Пряме, безпосереднє перенесення соціального досвіду в художній світ Т. Еліот гаряче заперечував. Він взагалі "виступає проти автоматичного і пасивного фіксування побаченого й пережитого" [5, 18]. Недоліки "оповідного методу" Т. Еліот пропонував замінити перевагами міфотворчості. На думку поета, саме міфологізація уможливує існування мистецтва слова, наближуючи його до змістопорядку та семантично навантаженої форми. Йі цілком справедливо С. Павличко закликала "розглядати головні параметри художнього світу Т. Еліота" [5, 17] з огляду на міф та архетип. З такої точки зору й привертає дослідницьку увагу збірка "Old Possum's book of practical cats" (1939), що лише в останні часи більш активно обирається в якості об'єкта філологічного вивчення.

Старий Опосум – літературне прізвисько Т. Еліота, яким його нагородив Паунд за виявлену як у літературній творчості, так і в особистій поведінці здатність самоусунути й злитися зі тлом, подібно опосумові.

Квазінауковий довідник (так понятійно визначають збірку Т. Еліота) містить 15 творів. Це самий ґрунтовний із численних еліотівських віршованих досвідів у дусі англійської гумористичної традиції "нісенітниця", репрезентованої Едвардом Ліром й Льюїсом Керролом.

Найчастіше "Old Possum's book of practical cats" розглядається через її дотичність до жанрового утворення, що позначають терміном "нонсенс". Конкретизовано цей підхід в статті В. Попової "Томас Еліот і жанр "нонсенс" [9]. Виходячи з загального змісту поняття "нонсенс" – "безглуздість", "нісенітниця", дослідниця витлумачує "Old Possum's book of practical cats" як твір суто гумористичної спрямованості.

Цілу низку публікацій зазначеній збірці Т. Еліота присвятила молода російська дослідниця К. Данилова [4]. Статті К. Данилової присвячені переважному розгляду образів тварин у творах Т. Еліота, а поезії з "Old Possum's book of practical cats" слугують ілюстративним матеріалом. Тому виглядають дещо побіжними зауваження К. Данилової щодо особливостей поетики абсурду та гумору в поетичних творах Т. Еліота.

Проблем перекладу на німецьку мову "Old Possum's book of practical cats" торкнулася С. Хейгеманн [13]. Її зауваження мають досить конкретне мовленнєве підґрунтя, однак не містять особливої теоретичної новизни.

Серед наукових праць, автори яких безпосередньо чи побіжно розглядають ідейно-художні особливості "Old Possum's book of practical cats", немає таких, що були б присвячені вивченню особливостей епітетів та специфіки їхнього функціонування в текстовому просторі еліотового твору. Цей пробіл варто негайно зліквідувати, оскільки "історія епітета є історією поетичного стилю в скороченому виданні ... І не тільки стилю, але й поетичної свідомості від її фізіологічних та антропологічних початків та їхніх виражень в слові – до їхнього закріплення в ряди формул, що наповнюються змістом наступних суспільних світобачень" [1, 59]. Іншими словами, ретельне дослідження епітетів в "Old Possum's book of practical cats" створює всі підстави для аргументованого визначення глибинної художньої сутності цього твору. Йі, взагалі, варто відзначити, що епітети становлять значну частку поетичного мовлення Т. Еліота та відіграють вирішальну роль в художній організації творів поета. Без перебільшення можемо стверджувати,

що поетичні твори Т. Еліота насичені різноманітними епітетними структурами. Звідси дослідження епітетів в поезії Т. Еліота взагалі та в "Old Possum's book of practical cats" зокрема є надто актуальними у сучасному літературознавстві.

Т. Еліот навряд чи міг припустити, що його вірші для дітей "Old Possum's Book of Practical Cats" будуть відомі мільйонам жителів різних континентів, ставши основою фантастичного за красою класичного мюзиклу "Cats" на музику знаменитого композитора Е. Уеббера (A. Webber).

Чудесні історії про кішок написані дивно музичним віршем про фантастичний світ, в якому взаємини так нагадують людський світ пристрастей, переживань, тривоги. У віршованих творах цієї збірки в описах конкретних кішок проглядають сатиричні натяки на їхніх власників, та й на все англійське суспільство в цілому. Кішки дуже схожі на людей. Вони зачаровують, можливо, ще й тому, що таємничим образом дозволяють глибше пізнати самих себе.

Збірка Т. Еліота являє собою своєрідну колекцію окремих невеликих поем, не зв'язаних єдиною сюжетною лінією. Авторське завдання об'єднати їх у єдине ціле, не втративши при цьому оригінальної ідеї, знайшло реалізацію через вдосконалення та актуалізацію численних компонентів.

Феномен "Old Possum's Book of Practical Cats" забезпечується багатьма складовими, головною з яких, крім чудесного ліричного пафосу, є система епітетних позначень. У 652 віршах цієї збірки віднайдено 350 епітетів, що становить 53,7%. Такі статистичні підрахунки свідчать про те, що епітети є досить вагомою часткою в поетичних творах Т. Еліота.

Феєричність, міфологічна символіка, нерозривність світу фантастичного та реального реалізується в підсистемі метафоричних епітетів. З поміж інших виділяємо цілу низку таких, що привертають увагу підвищеною експресивністю:

*Now on a peaceful summer night, all nature seemed at play,
The tender moon was shining bright, the barge at Molesey lay.
All in the balmy moonlight it lay rocking on the tide—
And Growltiger was disposed to show his sentimental side.*

*When you notice a cat in profound meditation,
The reason, I tell you, is always the same:
His mind is engaged in a rapt contemplation
Of the thought, of the thought, of the thought of his name:*

*And closer still and closer the sampans circled round,
And yet from all the enemy there was not heard a sound.
The lovers sang their last duet, in danger of their lives—
For the foe was armed with toasting forks and cruel carving knives [12].*

Наведені приклади слугують чудовою ілюстрацією до особливостей метафоричного мислення Т. Еліота, що ґрунтується на принципах абстрагування, подібності та конкретизації. Однак "якщо основними закономірностями власне метафори є подібність і абстрагування, то в метафоричному епітеті головним стає принцип конкретизації" [6, 144]. Виокремлення цього принципу в якості домінуючого зумовлено саме основною функцією епітета – означати якість предмета, явища, поняття. У поетичних текстах Т. Еліота ця загальна риса завдяки метафоризації епітетів супроводжується посиленням ефекту одивнення.

З-поміж семантично забарвлених епітетів, що зустрічаються в збірці "Old Possum's Book of Practical Cats", особливу увагу привертають колористичні епітети:

*I have a Gumbie Cat in mind, her name is Jennyanydots;
Her coat is of the tabby kind, with tiger stripes and leopard spots.
All day she sits upon the stair or on the steps or on the mat;
She sits and sits and sits and sits-and that's what makes a Gumbie Cat!*

*In the whole of St. James's the smartest of names is
The name of this Brummell of Cats;
And we're all of us proud to be nodded or bowed to
By Bustopher Jones in white spats!*

*Growltiger had no eye or ear for aught but Griddlebone,
And the Lady seemed enraptured by his manly baritone,
Disposed to relaxation, and awaiting no surprise—
But the moonlight shone reflected from a thousand bright blue eye [12].*

Саме такі означення роблять художній світ Т. Еліота яскравим, різнобарвним, блискучим. Колористичні епітети також стають засобом конкретизації рис чи манери поведінки окремих персонажів, констатації зовнішніх проявів у художній організації просторово-часових координат.

Не дуже численну, але досить вагому частку в епітетній системі "Old Possum's Book of Practical Cats" займають означальні конструкції на зразок антономазії:

*His **bucko** mate, GRUMBUSKIN, long since had disappeared
For to the Bell at Hampton he had gone to wet his beard;
And his bosun, TUMBLEBRUTUS, he too had stol'n away-
In the yard behind the Lion he was prowling for his prey.*

*Jellicle Cats are white and black,
Jellicle Cats are of moderate size;
Jellicles jump like a **jumping-jack**,
Jellicle Cats have curdling noise [12].*

Антономазійні образи, створені Т. Еліотом, перебирають на себе властивості означуваного, за рахунок чого стають багатозначними, з посиленням алюзивним запасом. Складне переплетіння метонімічних зв'язків та переплетіння семантики натяків і асоціативних ходів надають антономазійним епітетам якостей символу.

Найбільш численну групу в збірці "Old Possum's Book of Practical Cats" складають алітераційні епітети:

*The Rum Tum Tugger is a **Curious** Cat:
If you offer him pheasant he would rather have grouse.
If you put him in a house he would much prefer a flat,
If you put him in a flat then he'd rather have a house.*

*Woe to the weak canary, that fluttered from its cage;
Woe to the **pampered** Pekinese, that faced Growltiger's rage.
Woe to the **bristly** Bandicoot, that lurks on foreign ships,
And woe to any Cat with whom Growltiger came to grips!*

*Mungojerrie and Rumpelteazer had
a **wonderful** way of working together.
And some of the time you would say it was luck,
and some of the time you would say it was weather [12].*

Ця архітектонічна модифікація епітета володіє значним емпатичним впливом та здатна забезпечити фонічну неповторність поетичного тексту, його звукове багатство.

Т. Левицька й А. Фітерман в монографії "Проблеми перекладу" (1976) помістили главу "Стилістичні трансформації при перекладі". У ній наголошується, що алітерація особливо яскраво підкреслює злитість епітета з означуваним поняттям. Це спостерігається в багатьох національних поезіях: Наприклад, "silent sea" (Колрідж), "dusty death" (Шекспір), "Цель жизни нашей для него / была заманчивой загадкой" (Пушкін), "Ночное небо над Невой" (Пушкін).

Поза сумнівом, у всіх цих прикладах поєднуються обидві функції алітерації – завдяки їй поряд із милозвучністю створюється тісний зв'язок між епітетом і означуваним словом" [8, 49]. Підкреслена увага Т. Еліота до алітераційних епітетів зумовлена, очевидно, самою природою утворення цієї модифікації: "Завдяки алітераційному епікету виникають додаткові фоносемантичні зв'язки між означенням та означуваним словом. Суголосся приголосних в епітеті та понятті, що ним визначається, зближують словесні одиниці, поєднання яких у звичайному мовленні – неможливе чи недоцільне. Алітераційний епітет – це наслідок художнього перетворення двоїстості в єдність. Звукові ланки з'єднують епітет і означуване слово в цілісну семантичну конструкцію за законом тріади: новий зміст виникає через смислове поглиблення епітета й означуваного слова, що взаємозбагачуються в монолітній звуковій структурі" [3, 33]. Алітераційні епітети, що густо наповнюють текст збірки "Old Possum's Book of Practical Cats", посилюють сприйняття поезії Т. Еліота як фонічно багатой та, водночас, неповторної звукової організації.

Розгляд основних модифікацій епітетів, що зустрічаються в збірці Т. Еліота "Old Possum's Book of Practical Cats", засвідчує ревниве авторське ставлення саме до цього елементу тропеїчного мовлення. Поет дбайливо добирив художні означення метафоричної та метонімічної природи; колористична забарвленість та фонічне урізноманітнення епітетів гарантували віршованому мовленню неабияку виразність і привабливість.

Результати деталізованого розгляду епітетної системи збірки Т. Еліота "Old Possum's Book of Practical Cats", спроба класифікації основних складових цієї системи дозволяють зробити підсумкові висновки, головні з яких зводяться до наступного.

Епітет є досить важливим та активним елементом в поетичному мовленні Т. Еліота. З-поміж інших модифікацій епітета особливо вирізняється метафоричний епітет як засіб одночасної символізації та конкретизації поняття. Метафоризація епітета дозволила Т. Еліоту через художнє

акцентування певних ознак переводити те чи інше поняття в естетично ціннісне, супроводжуючи цей процес посиленням ефекту одивнення. Епітети в поетичних творах Т. Еліота мають імпресіоністичне навантаження, оскільки той чи інший епітет певною мірою визначає пафос поетичного поняття чи предмета. Епітети також стають засобом колористичного та звукового урізноманітнення художнього світу Т. Еліота.

Таким чином, поезію Т. Еліота можемо класифікувати як різновид неокласичної естетики з її вимогою повного вичерпання емоції, повної мовленнєвої реалізації поета. Основу поетологічної конструкції Т. Еліота легко виявити в системній організації епітетних позначень. "Корелюючи" емоцію, уміщаючи її в предмет, поет тим самим створює Слово-Об'єкт, що несе "весь обсяг емоції" і є життєдайним з погляду Т. Еліота. "Old Possum's Book of Practical Cats" оригінально засвідчили перемогу емоції та авторської фантазії над повсякденною реальністю.

Така позиція розкриває ще й відношення Т. Еліота до естетики романтизму, що постулювала невичерпність емоції, неможливість для поета повністю досягти словесної реалізації. Об'єкт у віршах поетів-романтиків замутнений, тому що емоція не сконцентрована в ньому до межі. Єдність предмета й почуття руйнується, що значить смерть поетичного Слова-Об'єкта, що, не відкриваючи в емоції стійке, перестає бути вітальним. Мова такого роду поезії, не будучи візуальною, стає понятійною мовою повсякденного життя (тобто смерті).

Необхідно також відзначити, що епітети в збірці "Old Possum's Book of Practical Cats" в основному виникають у результаті дуальної сполучуваності означення та означуваного. Епітет для автора збірки – це інструмент, за допомогою якого він будує композицію твору, втілює та урізноманітнює художній зміст. Еліотівські метафоричні епітети – це універсальна база для рефлексії як основного задуму збірки, так і її окремих фрагментів.

Епітет в розглянутих творах Т. Еліота за своєю природою усвідомлюється також як прояв суспільної особистості. Епітет окрім суб'єктивно-художнього характеру має ще й соціально-суспільний характер, оскільки зближає людей і є незамінним засобом не лише в організації тексту збірки, але й у справі естетичного утворення індивідуума.

Розкриття метафоричного потенціалу епітетів збірки "Old Possum's Book of Practical Cats" через їхню алюзивну сутність дозволило повністю усвідомити тематичну особливість поетичного твору, а також визначити колосальну значимість метафоричних епітетів при створенні тексту, при рефлексії авторського концепту.

Список використаних джерел

1. Веселовский А. Историческая поэтика / А. Н. Веселовский [вступ. ст. И. К. Горского, с. 11-31; коммент. В. В. Мочаловой]. – М. : Высш. школа, 1989. – 404,[2] с. портр. – (КЛН Классика лит. науки). – Библиогр. в примеч. : с. 307–405.
2. Вовк В. Н. Языковая метафора в художественной речи : Природа вторичной номинации / В. Н. Вовк. – К. : Наукова думка, 1986. – 140 с.
3. Волковинський О. Алітераційний епітет (із поезики символізму) / Олександр Волковинський // Слово і час. – 2006. – № 12. – С. 28–34.
4. Данилова Е. А. Поэтический сборник Т. С. Элиота "Популярная наука о кошках, написанная старым опоссумом" и традиция поэзии нонсенса / Е. А. Данилова // Инновации молодых. – Иваново, 2004. – С. 58–64.
5. Елиот Т. С. Вибране. / Елиот Томас Стернз. – Київ : Дніпро, 1990. – 200 с.
6. Еремина В. И. Метафорический эпитет (из поэтики фольклора) / В. И. Еремина // Известия АН СССР. Серия литературы и языка. – 1967. – Т. XXVI. – Вып. 2. – С. 144–152.
7. Зарубежные писатели : В 2 ч. / Под ред. Н. П. Михальской – Ч 2: М-Я / [Дудова Л. В. и др.]. – М. : Просвещение : АО "Учеб. лит.", 1997. – 447,[1] с. – (Зарубежные писатели Библиогр. слов. В 2 ч. Под ред. Н. П. Михальской).
8. Левицкая Т., Фитерман А. Проблемы перевода (англ. язык) / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. – М. : "Международные отношения", 1976. – 208 с.
9. Попова В. В. Т. Элиот и жанр "нонсенс" : (На материале стихов "Old Possum's book of practical cats") В. В. Попова // Актуальные проблемы английской лингвистики и лингводидактики. – М., 2002. – Вып. 1. – С. 96–104.
10. Шкловский В. Б. Искусство как прием // Шкловский В. Гамбургский счет / Виктор Шкловский; [предисл. А. П. Чудакова; коммент. и подгот. текста А. Ю. Галушкина]. – М. : Советский писатель, 1990. – С. 58–72.
11. Элиот Т. Избранная поэзия : Поэмы, лирика, драм. поэзия : [Пер. с англ.] / Т. С. Элиот; Изд. подгот. Л. Аринштейн, С. Степанов; [Сост. и вступ. ст. Л. Аринштейна]. – СПб. : Северо-Запад, 1994 – 446 с.
12. Eliot T. S. Old Possum's book of practical cats / Thomas Stearns Eliot // Режим доступа: <http://www.moggies.co.uk/html/oldpssm.html>

13. Hagemann S. "Old Possum's book of practical cats" : Das Versschema als Übersetzungsproblem / Hagemann S. // Translation und interkulturelle Kommunikation. – Frankfurt a. M., 1987. – S. 173–198.

Анотація. У статті розглядаються особливості епітетної системи збірки Т. Еліота "Old Possum's book of practical cats" з метою систематизації епітетів та з'ясування їхнього функціонального призначення. Було визначено, що з-поміж інших модифікацій епітета особливо вирізняється метафоричний епітет як засіб одночасної символізації та конкретизації поняття. Епітети в поетичних творах Т. Еліота мають імпресіоністичне навантаження. Також епітети стають засобом колористичного та звукового урізноманітнення художнього світу Т. Еліота.

Ключові слова: антономазія, епітет, епітетна система, нонсенс.

Summary. The article is devoted to the peculiarities of the epithetical system of the collection "Old Possum's book of practical cats" with the aim of systematization and ascertainment of the functional significance of epithets. It is defined, that the metaphorical epithet as a means of symbolization and concretization of a concept at the same time is the most important among other modifications. Epithets have impressionistic effect in poetic works of T. Eliot. Also epithets become a means of colourful and sound variety of the artistic world of T. Eliot.

Key words: antonomasia, epithet, epithetical system, nonsense.

УДК 811.124: 61

Луговська І.Б.

СИНОНІМИ У МЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Сучасна медична термінологія – одна з самих обширних та складних у понятійному, змістовому відношенні систем термінів. Медичний лексикон, включаючи терміни й інших наук, що вживаються у медицині (біології, хімії, фізики, мікробіології, радіології, генетики, антропології, психології, кібернетики та ін.) складає декілька сот тисяч слів та словосполучень. До їх числа входять багаточисленні синоніми, які складають у деяких областях медицини 25–40% термінологічного фонду. В зв'язку з швидким розвитком різних галузей медицини термінологічна синонімія різко зростає, що заважає адекватному сприйняттю наукової інформації, точному перекладу наукової медичної літератури, взаєморозумінню і взаємозбагаченню національних медичних наукових шкіл і гальмує впорядкування терміносистеми.

Так, "Міжнародна класифікація хвороб" згадує більше 50 000 найменувань, хоча кількість нозологічних форм в декілька раз менше цього числа. Кількість назв лікарських засобів (разом із синонімами) перевищує 80 000. Число синонімів, що виражають деякі поняття, досягає 25 та більше. Наприклад, у англійській мові слово "пухлина" позначається термінами "tumor", "mass", "growth", "swelling", "neoplasm", "formation", "blastoma", а у німецькій – "Anschwellung", "Geschwulst", "Gewachs", "Knoten", "Schwellung", "Wulst", "Anwuchst", "Schwell", "Tumor", "Blastom". Нерідко у перекладача медичної літератури виникають труднощі у перекладі, пов'язані з відсутністю вмотивованості терміна та явищем синонімії та варіантності у термінології. Оскільки неточність у перекладах наукових текстів неминує призводить до втрат або нерозуміння важливої інформації, зафіксованої в терміні, то кваліфікований викладач повинен бути ознайомлений із принципами та механізмами функціонування синонімічних пар та рядів у медичній термінології.

Об'єктом даної статті є синоніми у клінічній та анатомічній медичній термінології, тобто синонімічні назви частин тіла та органів, хвороб, патологічних процесів, хірургічних операцій та лікувальних заходів.

Мета роботи: шляхом вивчення явища синонімії у медичній термінології сприяти упорядкованості та диференційованості мовних одиниць наукової лексики, організації множини лексичних одиниць у систему, більш глибокому вивченню механізмів номінації медичних понять,

Виявлення синонімічних рядів у медичній лексиці, дослідження їх семантики та етимології має на меті встановлення доцільності та ситуативності їх вживання у науковій термінології.

Матеріалом досліджень послужили терміни, отримані методом довільної виборки із медичної енциклопедії, Українсько-латинського анатомічного словника, медичних довідників, а також